

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تروریسم

از منظر حقوق اسلام و اسناد بین‌المللی

تألیف:

دکتر سیدحسین هاشمی

پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

بهار ۱۳۹۰

هاشمی، سیدحسین، ۱۳۴۴-

تروریسم از منظر حقوق اسلام و اسناد بین‌المللی / سیدحسین هاشمی. - قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۰.

شازده، ۴۲۴ص. - (پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛ ۱۷۸: حقوق؛ ۱۹)

ISBN: 978-600-5486-50-6

بها: ۵۴۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. [۴۰۹] - ۴۱۶؛ همچنین به صورت زیرنویس نمایه.

۱. تروریسم - جنبه‌های مذهبی - اسلام. ۲. تروریسم - پیشگیری - همکاری‌های بین‌المللی. ۳. تروریسم - ایران. ۴. سازمان مجاهدین خلق ایران. الف. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. ب. عنوان.

۲۹۷ / ۳۷۹

BP ۱۹۸ / ۶ / ت ۴ ه ۲ ۱۳۸۹

۲۱۸۳۶۱۷

شماره کتابشناسی ملی

تروریسم از منظر حقوق اسلام و اسناد بین‌المللی

مؤلف: دکتر سیدحسین هاشمی

ویراستار: امیر بهرام‌پور

ناشر: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه (شماره انتشار: ۱۷۸؛ حقوق: ۱۹)

حروفچینی و صفحه‌آرایی: اداره چاپ و انتشارات پژوهشگاه

چاپ اول: بهار ۱۳۹۰

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: سعیدی

چاپ: قم - سبحان

قیمت: ۵۴۰۰ تومان

کلیه حقوق برای پژوهشگاه حوزه و دانشگاه محفوظ و نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

قم: ابتدای شهرک پردیسان، بلوار دانشگاه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تلفن: ۰۲۵۱-۲۱۱۱۱ (انتشارات ۲۱۱۱۳۰۰) نمابر: ۰۲۸۰۳۰۹۰

ص.پ. ۳۷۱۸۵-۳۷۱۸۵ تهران: خ انقلاب، بین وصال و قدس، نبش کوی اُسکو، تلفن: ۰۶۶۴۰۲۶۰۰ و ۰۶۶۹۷۸۹۲۰

www.rihu.ac.ir

Email: info@rihu.ac.ir

سخن پژوهشگاه

پژوهش در علوم انسانی [به منظور شناخت، برنامه‌ریزی و ضبط و مهار پدیده‌های انسانی] در راستای سعادت واقعی بشر ضرورتی انکارناپذیر و استفاده از عقل و آموزه‌های وحیانی در کنار داده‌های تجربی و در نظر گرفتن واقعیت‌های عینی و فرهنگ و ارزش‌های اصیل جوامع، شرط اساسی پویایی، واقع‌نمایی و کارایی این‌گونه پژوهش‌ها در هر جامعه است.

پژوهش کارآمد در جامعه ایران اسلامی در گرو شناخت واقعیت‌های جامعه از یک‌سو و اسلام به عنوان متقن‌ترین آموزه‌های وحیانی و اساسی‌ترین مؤلفه فرهنگ ایرانی از سوی دیگر است؛ از این‌رو، آگاهی دقیق و عمیق از معارف اسلامی و بهره‌گیری از آن در پژوهش، بازنگری و بومی‌سازی مبانی و مسائل علوم انسانی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

توجه به این حقیقت راهبردی از سوی امام خمینی (ره) بیانگذار جمهوری اسلامی، زمینه شکل‌گیری دفتر همکاری حوزه و دانشگاه را در سال ۱۳۶۱ فراهم ساخت و با راهنمایی و عنایت ایشان و همت اساتید حوزه و دانشگاه، این نهاد علمی شکل گرفت. تجربه موفق این نهاد، زمینه را برای گسترش فعالیت‌های آن فراهم آورد و با تصویب شورای گسترش آموزش عالی در سال ۱۳۷۷ «پژوهشکده حوزه و دانشگاه» تأسیس شد و در سال ۱۳۸۱ به «مؤسسه پژوهشی حوزه و دانشگاه» و در سال ۱۳۸۳ به «پژوهشگاه حوزه و دانشگاه» ارتقا یافت.

پژوهشگاه تاکنون در ایفای رسالت سنگین خود خدمات فراوانی به جوامع علمی ارائه نموده است که از آن جمله می‌توان به تهیه، تألیف، ترجمه و انتشار ده‌ها کتاب و نشریه علمی اشاره کرد.

این کتاب به عنوان منبع تحقیقی برای پژوهشگران و دانشجویان رشته حقوق در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد تهیه و تدوین شده است. امید است علاوه بر جامعه دانشگاهی مورد استفاده علاقه‌مندان دیگر نیز قرار گیرد.

از استادان و صاحب نظران ارجمند تقاضا می شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این پژوهشگاه را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی یاری دهند.

در پایان پژوهشگاه لازم می داند از مؤلف محترم آقای دکتر سیدحسین هاشمی، همچنین ارزیابان محترم، آقایان دکتر محمدابراهیم شمس و سیدجواد ورعی تقدیر و تشکر نماید.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۱	پیشگفتار
۳	مقدمه
۳	الف) بیان مسئله
۴	ب) اهمیت و ضرورت تحقیق
۵	ج) اهداف تحقیق
۶	د) پرسش‌های اساسی تحقیق
۶	پرسش اصلی
۶	پرسش‌های فرعی
۶	ه) فرضیه‌های تحقیق
۷	و) بررسی پیشینه تحقیق
۸	ز) سازمان‌دهی تحقیق

بخش اول: مفهوم تروریسم و بررسی ریشه‌های آن

۱۳	فصل اول: تعریف تروریسم
۱۳	مبحث اول: پیشینه و رویکردها در جرم‌انگاری تروریسم
۱۳	گفتار اول: پیشینه مختصری از تروریسم
۱۴	گفتار دوم: تفاوت شکل جدید تروریسم با تروریسم پیش از ۱۹۹۰
۱۴	الف) تفاوت در انگیزه
۱۵	ب) تفاوت در سازمان‌یافتگی
۱۵	ج) تفاوت در به عهده گرفتن مسئولیت حادثه
۱۶	گفتار سوم: تحولات حقوقی پس از یازده سپتامبر
۱۷	گفتار چهارم: دو رویکرد در جرم‌انگاری تروریسم
۱۸	الف) رویکرد جرم‌انگاری مستقل
۱۸	ب) رویکرد مبارزه با تروریسم در قالب سایر جرایم
۱۹	ج) تکلیف دولت‌ها در حمایت تقنینی کیفری
۲۰	مبحث دوم: مفهوم تروریسم
۲۰	گفتار اول: تعریف تروریسم در دکترین حقوقی

۲۴	گفتار دوم: تعریف تروریسم در اسناد بین‌المللی
۲۴	الف) تعریف «تروریسم بین‌الملل»
۲۵	ب) تعریف تروریسم در اسناد سازمان ملل
۲۵	۱. تعریف تروریسم در کنوانسیون مبارزه با بمب‌گذاری تروریستی
۲۷	۲. تعریف تروریسم در کنوانسیون بین‌المللی سرکوب حمایت مالی از تروریسم
۲۸	۱-۲. قید «غیر نظامیان» در تعریف تروریسم
۲۸	۲-۲. شروع به جرم، شرکت، معاونت، رهبری و یا دستور به ارتکاب جرایم یادشده
۲۹	۳. تعریف تروریسم در دیگر اسناد بین‌المللی
۲۹	ج) تعریف تروریسم در اسناد اتحادیه اروپا
۳۱	د) تعریف تروریسم در اسناد سازمان کنفرانس اسلامی
۳۳	گفتار سوم: تعریف تروریسم در حقوق داخلی کشورها
۳۳	الف) تعریف تروریسم در حقوق ایران
۳۶	ب) تعریف تروریسم در حقوق آلمان
۳۸	ج) تعریف تروریسم در حقوق داخلی دیگر کشورها
۳۸	۱. تعریف تروریسم در حقوق انگلستان
۴۰	۲. تعریف تروریسم در حقوق فرانسه
۴۱	۳. تعریف تروریسم در حقوق آمریکا
۴۱	گفتار چهارم: عناصر مشترک و تعریف نهایی از تروریسم
۴۱	الف) عناصر مشترک تروریسم
۴۱	۱. خشونت‌بار بودن عمل
۴۲	۲. شهروندان یا بخشی از آنها به عنوان قربانی جرم
۴۳	۳. قصد ایجاد رعب و وحشت
۴۳	۴. سازمان‌یافتگی
۴۴	ب) تعریف نهایی از تروریسم
۴۵	مبحث سوم: رابطه تروریسم و دفاع مشروع
۴۷	مبحث چهارم: فواید تعریف و تشخیص جرایم تروریستی
۴۷	گفتار اول: تشخیص جرایم تروریستی به منظور استرداد مجرمان
۴۸	گفتار دوم: تشخیص جرایم تروریستی به منظور جبران خسارت و ترمیم
۴۸	گفتار سوم: تشخیص جرایم تروریستی به منظور تعیین دادگاه صالح
۴۹	فصل دوم: تعریف قربانیان تروریسم و انواع آن
۴۹	مبحث اول: مفاهیم سه‌گانه قربانی
۵۱	مبحث دوم: انواع قربانیان تروریسم
۵۱	گفتار اول: قربانیان بالفعل
۵۱	الف) قربانیان مستقیم (اصلی)
۵۲	ب) قربانیان غیر مستقیم (فرعی یا ثانوی)
۵۲	۱. انواع قربانیان غیر مستقیم
۵۳	۱-۱. قربانیان ناشی از عملیات تروریستی
۵۴	۱-۲. قربانیان ناشی از سیاست‌های سازمان‌های تروریستی

۵۵	گفتار دوم: مفهوم قربانیان بالقوه
۵۵	گفتار سوم: تمهیم مفهوم قربانی به دولت‌ها و دیگر اشخاص حقوقی
۵۶	گفتار چهارم: اسلام و حمایت از قربانیان ویژه (کودکان، زنان و سالخوردگان)
۵۷	الف) قربانیان ویژه در اسلام (اصل عدم تعرض به غیر نظامیان)
۵۷	۱. کودکان به عنوان مهم‌ترین قربانیان ویژه
۶۰	۲. زنان به عنوان قربانیان ویژه
۶۰	۱-۲. ممنوعیت کشتن زنان غیر نظامی
۶۱	۲-۲. ممنوعیت کشتن زنان نظامی
۶۳	۳. ممنوعیت کشتن سالخوردگان غیر مسلمان
۶۴	۴. ممنوعیت کشتن دیگر شهروندان غیر نظامی
۶۵	ب) اسلام و منع استفاده از سلاح‌های کشتار جمعی
۶۶	ج) اسلام و منع استفاده از سلاح‌های شیمیایی
۶۸	د) اسلام و ممنوعیت حمله شبانه به سرزمین دشمن
۷۱	فصل سوم: حمایت‌های تقنینی ایران در جرم‌انگاری تروریسم
۷۱	مبحث اول: جرم‌انگاری محاربه و مقایسه آن با تروریسم
۷۱	گفتار اول: بررسی مبانی فقهی محاربه
۷۲	الف) تعریف فقهی محاربه
۷۲	ب) بررسی شرایط مربوط به محاربه
۷۲	۱. شرط ربه
۷۵	۲. عدم شرط توانایی بر اخافه و کفایت قصد اخافه
۷۸	۳. نوع سلاح در محاربه و کیفیت استفاده از آن
۷۹	۴. شرط ذکوریت
۸۰	۵. معاونت در محاربه
۸۱	۶. تعدد قربانی در جرم محاربه
۸۱	۷. معنای قربانی در جرم محاربه
۸۵	۸. محل وقوع جرم (شمول قلمرو سرزمینی محاربه نسبت به کشورهای غیر اسلامی)
۸۹	۹. حکم محارب غیر مسلمان
۹۰	۱۰. قصد اخافه عمومی و نه عداوت شخصی
۹۱	ج) رابطه دو عنوان محاربه و افساد فی الارض
۹۱	۱. افساد فی الارض به عنوان تبیین محاربه
۹۴	۲. افساد فی الارض، عنوان مجرمانه مستقل از محاربه
۹۹	د) مجازات محاربه از دیدگاه فقهی
۱۰۰	ه) تعریف نهایی از محاربه
۱۰۱	گفتار دوم: نقد قوانین مربوط به محاربه در حقوق ایران
۱۰۱	الف) نقد تعریف قانون مجازات اسلامی از محاربه
۱۰۳	ب) نقد ماده ۱۸۴ ق.م.ا.
۱۰۶	ج) نقد ماده ۴۹۸ و ۴۹۹ ق.م.ا.
۱۰۹	د) نقد ماده ۵۲۶

۱۱۰	هـ) نقد مجازات محاربه در حقوق ایران
۱۱۱	۱. انتخاب قول به تخییر قاضی در مجازات محاربه
۱۱۱	۲. توبه قبل از دستگیری، عامل سقوط مجازات محاربه
۱۱۲	گفتار سوم: مقایسه تروریسم با محاربه
۱۱۴	مبحث دوم: جرم‌انگاری بغی و مقایسه آن با تروریسم و جرم سیاسی
۱۱۴	گفتار اول: بررسی جرم سیاسی
۱۱۴	الف) تعیین ضابطه و تعریف جرم سیاسی
۱۱۴	۱. نظریه ذهنی (توجه به انگیزه مجرم)
۱۱۵	۲. نظریه عینی (توجه به طبیعت جرم و آثار آن)
۱۱۵	۳. نظریه تلفیقی
۱۱۶	ب) تعریف جرم سیاسی در حقوق ایران
۱۱۸	گفتار دوم: بررسی معانی فقهی جرم بغی
۱۱۸	الف) مستند اصلی جرم بغی
۱۱۸	ب) شرایط بغی
۱۱۹	۱. خروج از کنترل حاکمیت
۱۲۰	۲. تأویل و تفسیر
۱۲۲	۳. شوکت و اقتدار
۱۲۴	۴. دیگر شروط
۱۲۴	ج) تعریف بغی
۱۲۴	د) مجازات بغی
۱۲۵	۱. فلسفه مجازات در بغی
۱۲۷	۲. برخورد با دستگیرشدگان در جرم بغی
۱۲۷	گفتار سوم: نقد قوانین مربوط به بغی در حقوق ایران
۱۲۷	الف) جایگاه جرم بغی در حقوق ایران
۱۲۹	ب) خلط محاربه با بغی در قانون مجازات اسلامی
۱۲۹	۱. تفاوت محاربه با بغی
۱۲۹	۱-۱. تفاوت در انگیزه
۱۳۰	۲-۱. تفاوت در سازمان‌یافتگی
۱۳۰	۳-۱. تفاوت در قربانی
۱۳۱	۴-۱. تفاوت در مجازات
۱۳۱	۵-۱. تأثیر توبه در عفو محارب
۱۳۲	۲. موارد خلط محاربه با بغی در قوانین کیفری ایران
۱۳۲	۱-۲. تبلیغ علیه نظام و یا به نفع گروه‌های مخالف نظام (نقد ماده ۵۰۰)
۱۳۵	۲-۲. سوءقصد به جان مقامات داخلی (نقد ماده ۵۱۵)
۱۳۵	گفتار چهارم: مقایسه تروریسم با بغی و جرم سیاسی
۱۳۵	الف) مقایسه تروریسم و بغی
۱۳۶	ب) مقایسه تروریسم و جرم سیاسی
۱۳۶	۱. تفاوت در عنصر مادی جرم
۱۳۶	۲. تفاوت در عنصر معنوی جرم (تفاوت در انگیزه شرافتمندانه)

۱۳۶	۳. تفاوت در اصل غافلگیری و شفافیت
۱۳۷	۴. تفاوت در قربانیان جرم
۱۳۹	فصل چهارم: ریشه‌های تروریسم (عوامل و زمینه‌ها)
۱۳۹	مبحث اول: اسلام و نفی تروریسم
۱۳۹	گفتار اول: بررسی فتک و غیله
۱۴۰	الف) مفهوم فتک
۱۴۰	۱. معنای لنوی فتک
۱۴۰	۲. بررسی ممنوعیت شرعی فتک
۱۴۲	ب) مفهوم غیله
۱۴۲	۱. معنای لنوی غیله
۱۴۲	۲. تفاوت فتک و غیله
۱۴۳	۳. بررسی ممنوعیت شرعی غیله
۱۴۶	گفتار دوم: جهاد در اسلام
۱۴۶	الف) معنای جهاد در اسلام
۱۴۶	۱. ممنوعیت جهاد ابتدایی
۱۴۷	۲. جعل اصطلاح جنگ مقدس
۱۴۸	ب) صلح و دوستی به عنوان اصل اولی در روابط بین‌الملل
۱۴۹	ج) اصل پابندی به پیمان‌های بین‌المللی
۱۴۹	۱. اهمیت پیمان‌های بین‌المللی در اسلام
۱۴۹	۱-۱. اهمیت پیمان‌های بین‌المللی در قرآن
۱۵۲	۲-۱. اهمیت پیمان‌های بین‌المللی در روایات
۱۵۳	۲. موارد جواز نقض پیمان‌های بین‌المللی
۱۵۴	۳. اعتقاد نداشتن برخی غیر مسلمانان به پیمان‌های بین‌المللی
۱۵۶	۴. چهره مسیحیت در قرآن
۱۵۷	مبحث دوم: فرقه‌گرایی مذهبی و تروریسم
۱۵۷	گفتار اول: تروریسم و فرقه‌گرایی مذهبی
۱۵۷	الف) رابطه فرقه‌گرایی مذهبی و تروریسم
۱۶۰	ب) اهمیت پرداختن به معضل فرقه‌های مذهبی
۱۶۳	ج) تعریف و ویژگی‌های فرقه
۱۶۳	۱. تعریف فرقه
۱۶۳	۲. ویژگی‌ها و مشخصات اصلی فرقه‌ها
۱۶۴	۱-۲. سرمنشأ گروه و نقش رهبر
۱۶۴	۲-۲. روابط حاکم میان رهبر و پیروان
۱۶۶	۳-۲. برنامه هماهنگ‌شده برای مجاب کردن (مغزشویی)
۱۶۸	د) مضرات فرقه‌ها
۱۶۸	ه) تکنیک‌های جذب و مغزشویی پیروان در فرقه‌ها
۱۶۸	۱. نمونه‌ای از تکنیک مغزشویی جسمی (فیزیولوژیکی)
۱۷۰	۲. چند نمونه از تکنیک مغزشویی روانی (پسیکولوژیکی)

- ۱-۲. فشار جمع و مدل سازی ۱۷۰
- ۲-۲. سوءاستفاده ذهنی احساسی ۱۷۰
۳. مسئولیت کیفری ناشی از مغز شویی در فرقه‌ها ۱۷۱
- گفتار دوم: منافقین سمبل فرقه‌گرایی مذهبی ۱۷۳
- الف) سوابق تروریستی فرقه منافقین در ایران ۱۷۳
۱. توضیح اجمالی درباره فرقه منافقین ۱۷۳
۲. فرقه منافقین و پتانسیل ترور و خشونت ۱۷۵
- ب) انطباق ویژگی‌های فرقه مذهبی غربی بر منافقین ۱۷۷
۱. مطالعات محرمانه رجوی درباره فرقه‌های مذهبی در غرب ۱۷۷
۲. طرح انقلاب‌های ایدئولوژیکی از سوی رهبری فرقه ۱۷۸
۳. پاسخگو نبودن رهبر فرقه منافقین ۱۷۹
۴. معنویت و عبادت ایزاری در این فرقه ۱۷۹
۵. اطاعت مطلق و کورکورانه از رهبری ۱۸۰
۶. شستشوی مغزی ۱۸۲
۷. مسئولیت رهبری فرقه در برابر خدا و سلب مسئولیت از پیروان ۱۸۲
- ج) موارد خاص نقض حقوق بشر از سوی فرقه منافقین ۱۸۵
۱. موارد نقض حقوق بشر در پادگان اوردسورواز فرانسه ۱۸۵
۲. موارد نقض حقوق بشر در پادگان اشرف ۱۸۸
- د) نگاه دولت آمریکا به منافقین به عنوان یک فرقه ایدئولوژیک ۱۸۹
۱. گزارش سالانه آمریکا درباره فرقه‌گرایی منافقین ۱۸۹
۲. فرقه‌گرایی منافقین تداعی‌کننده فرقه داوودیه ۱۹۱
- گفتار سوم: قربانیان سیاست‌های تروریستی منافقین ۱۹۳
- الف) زنان قربانی اهداف تروریستی فرقه منافقین ۱۹۳
۱. سوءاستفاده نظامی از زنان در فرقه منافقین ۱۹۳
۲. مسئولیت دادن به زنان برای ویران‌سازی بنیاد خانواده ۱۹۴
۳. هزینه جدا شدن زنان از فرقه منافقین ۱۹۵
۴. خودسوزی تشکیلاتی منافقین در پی دستگیری مریم رجوی ۱۹۶
- ب) نگاه منافقین به خانواده و ازدواج ۱۹۸
۱. مفهوم انسان، عشق و عاطفه در فرقه منافقین ۱۹۸
۲. ازدواج‌های اجباری ۲۰۰
۳. نفرت‌انگیزی برای وابستگی زنان به سازمان ۲۰۱
- ج) نهاد خانواده به‌ویژه کودکان قربانی فرقه‌گرایی منافقین ۲۰۳
۱. طلاق ایدئولوژیک به عنوان دستور داخلی و پنهان‌سازی آن ۲۰۳
۲. ماهیت و فلسفه طلاق‌های ایدئولوژیکی ۲۰۵
۳. سختگیری‌های اعمال‌شده پس از طلاق ایدئولوژیک ۲۰۸
- ۱-۳. ایجاد ممنوعیت در روابط زن و مرد ۲۰۸
- ۲-۳. عقیم‌سازی اجباری زنان در فرقه منافقین ۲۰۸
- ۳-۳. خودسوزی برخی از زنان ناراضی ۲۱۰
۴. سرنوشت کودکان قربانی طلاق ایدئولوژیکی ۲۱۰

۲۱۰	۱-۴. نقض حقوق کودکان در کمپ اشرف
۲۱۲	۲-۴. کوچ اجباری هشتصد تن از کودکان سازمان
۲۱۲	۳-۴. مغزسویی کودکان طلاق اجباری برای ارتکاب جرایم تروریستی
۲۱۶	۴-۴. بررسی چند پرونده در زمینه نقض حقوق کودک از سوی فرقه منافقین
۲۲۰	۵-۴. نقض کنوانسیون حقوق کودک از سوی منافقین
۲۲۲	مبحث سوم: دیگر ریشه‌های تروریسم
۲۲۲	گفتار اول: اقدامات ضد مذهبی تحریک‌آمیز
۲۲۲	الف) تحریک بر ضد مذهب در حقوق و رسانه‌های غربی
۲۲۲	۱. تحریک بر ضد مذهب در رسانه‌های غربی
۲۲۴	۲. تحریک بر ضد مذهب در حقوق برخی از کشورهای غربی
۲۲۹	ب) ممنوعیت تحریک بر ضد مذهب در اسلام
۲۲۹	۱. ممنوعیت تحریک بر ضد مذهب در مقررات حقوقی اسلام
۲۳۲	۲. ممنوعیت تحریک بر ضد مذهب در مقررات اخلاقی اسلام
۲۳۵	گفتار دوم: جهانی شدن
۲۳۵	الف) رابطه مذهب و جهانی شدن
۲۳۹	ب) استراتژی نظامی‌گری در مسیر جهانی شدن
۲۳۹	۱. بنیادگرایان مسیحی صهیونیست و تروریسم جهانی
۲۴۲	۲. حل بحران خاورمیانه در مسیر مبارزه با تروریسم
۲۴۴	نتیجه‌گیری بخش اول

بخش دوم: ترمیم و جبران خسارت قربانیان تروریسم

۲۵۵	فصل اول: حمایت‌های ویژه از قربانیان تروریسم
۲۵۵	مبحث اول: ضرورت حمایت‌های ویژه از قربانیان تروریسم
۲۵۵	گفتار اول: افزایش شهروندان قربانی در درگیری‌های نظامی امروزی
۲۵۷	گفتار دوم: تأکید کنوانسیون‌های بین‌المللی بر حمایت از قربانیان تروریسم
۲۵۷	گفتار سوم: کودکان، آسیب‌پذیرترین قربانیان تروریسم
۲۵۸	گفتار چهارم: تفاوت قربانیان تروریسم با دیگر قربانیان
۲۵۹	الف) بی‌گناهی محض
۲۵۹	ب) میزان سختی و کندی دسترسی به مسئولان اصلی جرم
۲۶۰	ج) هراس از تکرار حادثه
۲۶۰	د) ایجاد هراس
۲۶۱	ه) میزان قربانیان زن و کودک
۲۶۱	و) سازمان‌یافتگی
۲۶۱	مبحث دوم: بررسی وضعیت شهروندان ایرانی به عنوان قربانی تروریسم
۲۶۱	گفتار اول: شهروندان ایرانی قربانی فرقه تروریستی منافقین
۲۶۵	گفتار دوم: شمار قربانیان ناشی از اعمال تروریستی منافقین
۲۶۶	گفتار سوم: بایسته‌های سیاست جنایی ایران در قبال اعضای منافقین به عنوان قربانی فرقه
۲۶۶	الف) نگاه اسلام به فرقه‌گرایی
۲۶۷	ب) نگاه ارفاق‌آمیز به قربانیان فرقه منافقین

۲۶۹	ج) لزوم حمایت ویژه دولت ایران از زنان و کودکان قربانی سیاست‌های منافقین
۲۷۲	مبحث سوم: حمایت ویژه از قربانیان تروریسم در حقوق ایران
۲۷۲	گفتار اول: حمایت از قربانیان تروریسم براساس بیانیه الجزایر
۲۷۴	گفتار دوم: حمایت از قربانیان شهروند عادی، در تبصره ۱۸ لایحه بودجه ۱۳۸۵
۲۷۶	گفتار سوم: حقوق قربانیان ناشی از نقض مصونیت سیاسی دولت ایران
۲۷۷	فصل دوم: مسئولیت مرتکبان جرایم تروریستی
۲۷۷	مبحث اول: مسئولیت اشخاص، گروه‌ها و سازمان‌های غیر دولتی
۲۷۷	گفتار اول: مسئولیت اشخاص حقیقی و سازمان‌های غیر دولتی
۲۷۷	الف) مسئولیت اشخاص حقیقی از دیدگاه حقوق موضوعه
۲۷۸	ب) مسئولیت اشخاص حقیقی از دیدگاه فقهی
۲۷۸	۱. مسئولیت مرتکب مسلمان از دیدگاه فقهی
۲۷۸	۱-۱. مسئولیت کیفری و مدنی بغات
۲۸۰	۲-۱. جبران خسارت مالی نسبت به بغات
۲۸۱	۳-۱. مسئولیت مرتکب مسلمان در عملیات تروریستی خارج از کشورهای اسلامی
۲۸۲	۲. مسئولیت کیفری و جبران خسارت توسط غیر مسلمانان از دیدگاه فقهی
۲۸۲	۱-۲. مسئولیت کیفری و جبران خسارت کافر ذمی از دیدگاه فقهی
۲۸۲	۲-۲. مسئولیت کافر حربی از دیدگاه فقهی
۲۸۳	گفتار دوم: مسئولیت اشخاص حقوقی در قالب گروه‌ها و سازمان‌های تروریستی
۲۸۳	الف) مسئولیت سازمان‌های تروریستی در حقوق داخلی
۲۸۳	۱. مسئولیت سازمان‌های تروریستی در حقوق ایران
۲۸۴	۲. مسئولیت سازمان‌های تروریستی در حقوق آلمان
۲۸۵	ب) مسئولیت سازمان‌های تروریستی در اسناد بین‌المللی
۲۸۷	گفتار سوم: اتهام‌های کیفری فرقه منافقین
۲۸۷	الف) جنایت علیه بشریت و نسل‌کشی بر ضد مردم عراق
۲۹۰	ب) همدستی منافقین با دولت آمریکا در جاسوسی بر ضد ایران
۲۹۲	ج) قاچاق انسان
۲۹۲	د) عقیم‌سازی اجباری زنان فرقه
۲۹۲	ه) تخلفات مالی منافقین و اتهام پول‌شویی
۲۹۲	۱. اتهام مالی منافقین در ایران
۲۹۴	۲. اتهام‌ها و تخلفات مالی منافقین در عراق
۲۹۶	۳. پول‌شویی و تخلفات مالی منافقین در اروپا
۳۰۱	و) اعمال تروریستی منافقین در اروپا بر ضد سفارتخانه‌های ایران
۳۰۲	گفتار چهارم: قواعد مربوط به تعقیب و استرداد متهمان جرایم تروریستی
۳۰۲	الف) قواعد مربوط به استرداد در حقوق داخلی
۳۰۲	۱. قواعد مربوط به استرداد در حقوق ایران
۳۰۲	۱-۱. استرداد مجرمان در قانون راجع به استرداد مجرمان
۳۰۲	۲-۱. استرداد مجرمان در کنوانسیون مبارزه با تروریسم سازمان کنفرانس اسلامی
۳۰۲	۳-۱. اشکال شورای نگهبان به قواعد مربوط به استرداد در این کنوانسیون

۲. قواعد مربوط به استرداد در حقوق آلمان ۳۰۴
- (ب) قواعد مربوط به استرداد در اسناد بین‌المللی ۳۰۴
۱. اصل لزوم استرداد متهمان به جرایم تروریستی ۳۰۴
۲. موارد استثناء بر اصل لزوم استرداد متهمان به جرایم تروریستی ۳۰۵
- مبحث دوم: مسئولیت دولت‌ها در اعمال تروریستی ۳۰۶
- گفتار اول: مسئولیت دولت‌ها به عنوان مباشر تروریسم ۳۰۶
- (الف) معنای تروریسم دولتی ۳۰۶
- (ب) بررسی شناسایی مسئولیت مدنی و کیفری برای دولت‌ها ۳۰۷
- (ج) مفهوم جرم بین‌المللی دولت ۳۰۸
- (د) معیار انتساب رفتار ممنوعه افراد و گروه‌ها به دولت ۳۱۰
- (ه) ضمانت اجرای بین‌المللی برای مجازات دولت ۳۱۱
- گفتار دوم: مسئولیت دولت‌ها به عنوان حامی تروریسم ۳۱۲
- (الف) اتهام ایران به حمایت از تروریسم ۳۱۲
۱. بررسی اشغال لانه جاسوسی آمریکا از سوی دانشجویان ۳۱۲
- ۱-۱. گزارش اجمالی از تسخیر سفارت ۳۱۲
- ۲-۱. ترکیب نظامی اعضای لانه جاسوسی آمریکا در ایران ۳۱۳
- ۳-۱. مواضع امام خمینی در تسخیر لانه جاسوسی ۳۱۳
- ۴-۱. نقش سازمان منافقین در تسخیر لانه جاسوسی ۳۱۷
- ۵-۱. نقد و بررسی تسخیر لانه جاسوسی آمریکا از دیدگاه فقهی ۳۱۹
- ۶-۱. حمایت آمریکا و برخی دولت‌های غربی از نقض شدید مصونیت دیپلماتیک ایران ۳۲۰
۲. بررسی حقوقی حمایت ایران از نهضت‌های رهایی‌بخش ۳۲۱
- ۱-۲. جایگاه نهضت‌های رهایی‌بخش در حقوق بین‌الملل ۳۲۱
- ۱-۲-۲. شرایط مربوط به نهضت‌های رهایی‌بخش ۳۲۱
- ۲-۱-۲. حقوق مربوط به نهضت‌های رهایی‌بخش ۳۲۱
- ۱-۲-۱-۲. اصل مشروعیت توسل به زور از سوی نهضت‌های رهایی‌بخش ۳۲۲
- ۲-۲-۱-۲. اصل مشروعیت کمک‌های نظامی به نهضت‌های رهایی‌بخش ۳۲۴
- ۲-۲-۱-۲. عدم جواز استناد به دفاع مشروع دولت‌ها در مقابل نهضت‌های رهایی‌بخش ۳۲۴
- ۳-۲-۲. تکالیف مربوط به نهضت‌های رهایی‌بخش در حقوق بین‌الملل ۳۲۴
- ۱-۲-۱-۲-۲. اصل تفکیک ۳۲۴
- ۲-۳-۱-۲. ممنوعیت اعمال خشونت‌بار با هدف ارعاب ۳۲۶
- ۳-۳-۱-۲. منع اقدام تلافی‌جویانه (انتقام) علیه غیر نظامیان ۳۲۶
- ۴-۱-۲. ضمانت اجرای نقض حقوق درگیری‌های مسلحانه توسط نهضت‌های رهایی‌بخش ۳۲۷
- ۱-۴-۱-۲. ضمانت اجرای نقض اصل تفکیک میان نظامیان و غیر نظامیان ۳۲۷
- ۲-۴-۱-۲. شناسایی نقض حقوق درگیری‌های مسلحانه از سوی نهضت‌های رهایی‌بخش به عنوان تروریسم ۳۲۷
- ۲-۲. بایسته‌های نهضت‌های رهایی‌بخش در حقوق اسلام ۳۲۸
- ۱-۲-۲. توجیه توسل به زور بر مبنای دفاع مشروع ۳۲۸
- ۲-۲-۲. حق مقابله به مثل در اسلام ۳۲۸
- (ب) دولت آمریکا به عنوان حامی تروریسم ۳۲۹
- (ج) ضمانت اجرای بین‌المللی در مقابل دولت‌های حامی تروریسم ۳۳۰

۱۰. پیامدهای خطرناک استناد به دفاع مشروع برای مقابله با دولت‌های حامی تروریسم..... ۳۳۰
۱۱. حمله نظامی آمریکا به افغانستان به بهانه مبارزه با تروریسم..... ۳۳۱
۱۲. تفکیک حمله نظامی از حمله تروریستی..... ۳۳۲
۱۳. تفسیر موسع از دفاع مشروع در حقوق بین‌الملل..... ۳۳۳
۱۴. ۱-۴. تفسیر موسع از دفاع مشروع براساس ماده ۵۱ منشور ملل..... ۳۳۳
۱۵. ۲-۴. دیوان بین‌المللی دادگستری و تفسیر مضیق از دفاع مشروع..... ۳۳۴
۱۶. ۳-۴. شورای امنیت و تفسیر مضیق از دفاع مشروع..... ۳۳۴
۱۷. ممنوعیت دفاع مشروع جمعی در مقابله با تروریسم..... ۳۳۵
- فصل سوم: مراجع حمایتی صالح برای قربانیان تروریسم..... ۳۳۷
- مبحث اول: مراجع حمایتی قضایی (دادگاه صالح)..... ۳۳۷
- گفتار اول: رسیدگی در دادگاه‌های داخلی..... ۳۳۷
- الف) رسیدگی به جرایم تروریستی در دادگاه‌های اختصاصی و نقض حقوق بشر..... ۳۳۷
- ب) صلاحیت دادگاه‌های نظامی آمریکا برای رسیدگی به جرایم تروریستی..... ۳۳۸
۱. افراد قربانی دادگاه‌های نظامی آمریکایی برای مقابله با تروریسم..... ۳۳۸
۲. آیین دادرسی دادگاه‌های نظامی آمریکایی برای مقابله با تروریسم..... ۳۳۹
۳. نقد و بررسی جایگاه حقوقی دادگاه‌های نظامی آمریکایی برای مقابله با تروریسم..... ۳۴۰
- ۱-۳. عدم جواز تشکیل دادگاه‌های نظامی بر شرایط غیر جنگی..... ۳۴۰
- ۲-۳. عدم انطباق مقررات دادگاه‌های نظامی با قواعد حقوقی و قوانین کیفری آمریکا..... ۳۴۱
- ۳-۳. مخالفت این دادگاه‌ها با قانون اساسی آمریکا..... ۳۴۱
- ۴-۳. عدم شمول صلاحیت دادگاه‌های نظامی نسبت به محاکمه غیر نظامیان..... ۳۴۱
- ۵-۳. مخالفت مقررات این دادگاه‌ها با اعلامیه‌ها و کنوانسیون‌های بین‌المللی..... ۳۴۲
- ج) صلاحیت رسیدگی به جرایم تروریستی در حقوق ایران..... ۳۴۲
۱. قاعده کلی صلاحیت رسیدگی به جرایم تروریستی در حقوق ایران..... ۳۴۲
۲. صلاحیت استثنائی دادگاه‌های ایران در مقابله با اقدامات تروریستی آمریکا..... ۳۴۳
۳. رسیدگی به دعوی جبران خسارت علیه دولت‌های خارجی حامی تروریست در دادگاه ایران..... ۳۴۴
- د) نقض حقوق و آزادی‌های فردی در قوانین ضد تروریستی جدید آلمان..... ۳۴۷
- گفتار دوم: رسیدگی به اتهامات تروریستی در دیوان کیفری بین‌المللی..... ۳۴۷
- الف) اقدامات بین‌المللی برای مبارزه با تروریسم..... ۳۴۸
- ب) دیدگاه‌های مطرح‌شده در مورد صلاحیت دیوان..... ۳۴۹
۱. نفی صریح صلاحیت دیوان نسبت به اعمال تروریستی..... ۳۴۹
۲. صلاحیت دیوان نسبت به اشکال خاص تروریسم..... ۳۵۰
- ۱-۲. صلاحیت دیوان نسبت به اعمال تروریستی منطبق با جرایم علیه بشریت یا جرایم جنگی..... ۳۵۰
- ۲-۲. توضیح قیود مربوط به جرایم علیه بشریت در ICC..... ۳۵۲
- ۱-۲-۲. تبیین قید سیستماتیک (systematic)..... ۳۵۲
- ۲-۲-۲. تبیین قید گسترده (widespread)..... ۳۵۴
- ۲-۲. طرح شکایت بر ضد کشورهای اشغالگر در عراق و افغانستان در ICC..... ۳۵۵
- ج) اقدامات آمریکا بر ضد ICC به بهانه مبارزه با تروریسم..... ۳۵۶
- د) تروریسم و افق آینده ICC..... ۳۵۹

۳۵۹	۱. مشکلات فراروی دیوان برای گنجاندن تروریسم در اساسنامه
۳۶۰	۲. بررسی ضرورت توسعه صلاحیت ICC نسبت به تروریسم
۳۶۰	۱-۲. بررسی دلایل ضرورت توسعه صلاحیت ICC نسبت به تروریسم
۳۶۰	۱-۲. وجود دولت‌های کوچک و ناتوان
۳۶۱	۲-۱-۲. بی‌طرفی ICC
۳۶۲	۲-۲. بررسی دلایل مخالفان توسعه صلاحیت ICC نسبت به تروریسم
۳۶۲	۱-۲-۲. بار کردن تکلیف بیش از اندازه بر دیوان
۳۶۲	۲-۲-۲. تضعیف کنوانسیون‌های مربوط به تروریسم
۳۶۴	مبحث دوم: سایر مراجع حمایتی
۳۶۴	گفتار اول: مراجع حمایتی پلیسی و امنیتی
۳۶۴	گفتار دوم: مراجع حمایتی پزشکی و روان‌درمانی
۳۶۵	گفتار سوم: مراجع حمایتی فرهنگی و معنوی
۳۶۵	الف) نقش رسانه در پویایی تروریسم
۳۶۶	ب) رابطه رسانه و قربانیان تروریسم
۳۶۷	ج) نقش رسانه‌ها در آسیب‌های روانی به قربانیان غیر مستقیم
۳۶۹	گفتار چهارم: مراجع حمایتی مادی
۳۷۱	فصل چهارم: انواع و روش‌های حمایت از قربانیان تروریسم
۳۷۱	مبحث اول: حمایت‌های پزشکی و روانی از قربانیان تروریسم
۳۷۱	گفتار اول: حمایت‌های پزشکی
۳۷۱	الف) حمایت‌های پزشکی در حقوق داخلی
۳۷۲	ب) حمایت‌های پزشکی در اسناد بین‌المللی
۳۷۲	گفتار دوم: ترمیم آسیب‌های معنوی و روانی
۳۷۲	الف) ضرورت توجه به قربانیان آسیب‌های روانی ناشی از تروریسم
۳۷۲	ب) جبران خسارت معنوی و روحی در حقوق ایران
۳۷۵	مبحث دوم: حمایت از قربانیان تروریسم در مرحله دادرسی
۳۷۵	گفتار اول: جنبه‌های حمایت از قربانیان تروریسم در مرحله دادرسی
۳۷۵	الف) تفهیم حقوق قربانیان تروریسم
۳۷۶	ب) اعطای تسهیلات و تضمین‌های لازم برای طرح دعوا
۳۷۷	گفتار دوم: توجه به حقوق بزه‌دیدگان در مرحله دادرسی در حقوق ایران
۳۷۷	مبحث سوم: جبران خسارت قربانیان تروریسم
۳۷۷	گفتار اول: جبران خسارت از طریق کمک‌های دولتی
۳۷۷	الف) تفاوت جبران خسارت با پرداخت غرامت
۳۷۸	ب) مبانی مسئولیت دولت در جبران خسارت
۳۷۸	۱. مبانی حقوقی مسئولیت دولت در جبران خسارت
۳۷۸	۱-۱. ریشه‌های نظریه جبران خسارت بزه‌دیدگان از طریق دولتی
۳۷۹	۲-۱. توجیه جبران خسارت از طریق وجوه امره همبستگی اجتماعی
۳۸۰	۳-۱. مسئولیت دولت در جبران خسارت به عنوان تضمین‌کننده نظم عمومی
۳۸۰	۴-۱. مسئولیت دولت در جبران خسارت به عنوان نماینده جامعه جرم‌زا

۳۸۰	۲. میان‌ی فقهی مسئولیت دولت در جبران خسارت قربانیان
۳۸۰	۱-۲. تبیین قاعده فقهی «لا یبطل دم امرء مسلم»
۳۸۰	۱-۱-۲. مفاد و معنای قاعده
۳۸۱	۲-۱-۲. شمول قاعده نسبت به غیر مسلمانان
۳۸۱	۳-۱-۲. شمول قاعده نسبت به ضرب و جرح
۳۸۲	۲-۲. مسئولیت دولت در جبران خسارت نسبت به داخل مرزهای کشور اسلامی
۳۸۴	۳-۲. مسئولیت دولت اسلامی برای جبران خسارت نسبت به خارج از مرزها
۳۸۵	ج) جبران خسارت از طریق دولت در حقوق موضوعه
۳۸۶	۱. جبران خسارت از طریق دولت در حقوق ایران
۳۸۶	۲. جبران خسارت از طریق دولت در حقوق سایر کشورها
۳۸۶	۱-۲. جبران خسارت از طریق دولت در حقوق آلمان
۳۸۷	۲-۲. جبران خسارت از طریق دولت در حقوق فرانسه
۳۸۸	۳-۲. جبران خسارت از طریق دولت در حقوق آمریکا
۳۸۹	د) جبران خسارت از طریق دولت در اسناد بین‌المللی
۳۹۰	ه) محدوده سرزمینی جبران خسارت از سوی دولت
۳۹۱	و) اشخاص مورد حمایت در جبران خسارت (حمایت از قربانیان غیر مستقیم)
۳۹۲	ز) موارد خسارت‌های قابل پرداخت
۳۹۲	گفتار دوم: جبران خسارت از طریق بیمه
۳۹۳	گفتار سوم: جبران خسارت از طریق مؤسسات خیریه
۳۹۴	مبحث چهارم: سایر حمایت‌ها
۳۹۴	گفتار اول: پیشگیری از بزه‌دیدگی مجدد
۳۹۵	گفتار دوم: ایجاد احساس امنیت در قربانیان
۳۹۶	گفتار سوم: اقدامات موجب تشفی خاطر
۳۹۶	نتیجه‌گیری بخش دوم
۴۰۱	نتیجه‌گیری کلی
۴۰۹	منابع و مأخذ
۴۱۷	نمایه روایات
۴۱۹	نمایه اشخاص
۴۲۲	نمایه کتاب‌ها

پیشگفتار

حمد و سپاس خداوند سبحان را که با فرستادگان برگزیده خود، راه رستگاری را به روی بشریت گشود. درود بر حاملان وحی و ناقلان قانون الهی، به ویژه پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد مصطفی (ص) و امامان معصوم (ع).

سلام خداوند بر بندگان صالحین به خصوص بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران امام خمینی (ره) و شهیدان راه عدالت و فضیلت.

تحقیق حاضر اگرچه حاصل بهره‌گیری از اساتید بزرگواری است که در طول سال‌های تحصیل در حوزه و دانشگاه، چراغ راهنما بوده‌اند، اما از آنجا که بخش مهمی از این تحقیق برگرفته از رساله دکترای نگارنده در دانشگاه تهران بوده و در این رهگذر، برخی اساتید محترم حقوق، نقش بسزایی داشتند؛ شایسته است از راهنمایی‌ها و تلاش‌های ارزنده آنان به ویژه اساتید محترم راهنما جناب آقای دکتر محسن رهامی و جناب آقای پروفیسور هانس یورگ آلبرشت و اساتید محترم مشاور، جناب آقای دکتر سیدعلی آزمایش و جناب آقای دکتر محمدابراهیم شمس قدردانی کنم. همچنین شایسته است از همکاری صمیمانه مسئولان محترم دانشگاه تهران، به ویژه دانشگاه پردیس قم و نیز مسئولان محترم پژوهشگاه حوزه و دانشگاه سپاسگزاری نمایم.

سیدحسین هاشمی

قم، ۱۳۸۸/۱۱/۵